

Előfizetési árak:
 Egyszeri ára 8 kor., félévre 4 kor.,
 negyedévre 2 korona.
Egyes száma ára 16 fillér.
 Hirdetők másképp árak szerint.
 A lap megjelenik minden oad-
 tórtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Drák-u. 8.
 Hová a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Hirdetők vissza nem adatnak.
 Kiadóhivatal: István-utca 9.
 Hová a lap anyagi részét illető közle-
 mények az előfizetési pénzek küldendők.
 Kiadóhivataladonos:
FUCHS ANTAL

PESTMEGYE SZABADELVŐ KÖZÖNSEGÉNEK HETILAPJA.

Harcz a vasárnapi munkaszünet körül.

Az ipari munka vasárnapi szünetelését elrendelő 1891. XIII. t.-ez. tudvalevőleg a kereskedelmi minisztert tartalmazza fel a törvényben kimondott elv érvényesítésével, illetve a vasárnapi munkaszünet szabályozásával.

Az alaprendeletet ez ügyben 14837/1892. sz. a, még *Baross* becsátotta ki, de rendeletének számos pontja az ipar, a kereskedelem és a fogyasztók érdekeibe ütközvén, idők múltán több új rendelet keletkezett a felmerült panaszok lehető orvoslása s e célból újabb kivételek alkotása végett.

Időközben a kereskedelmi alkalmazottak egyesületei nagy mozgalmat indítottak az *általános vasárnapi munkaszünet* megvalósítása érdekében és ennek a mozgalomnak volt a következménye az ez évben *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter által kibocsátott legújabb rendelet, amely az eddig életbe léptetett összes intézkedések eltörlésével a vasárnapi munkaszünetet újból szabályozta és ha nem is valósította meg teljesen a kereskedelmi alkalmazottak óhaját, az eddigi kivételek egy részének eltörlésével, más részének szűkebbre szabásával az általános vasárnapi munkaszünet létesítését kívánta szolgáltni.

Ez a szociálpolitikai irányu új ren-

delet azonban nemcsak a kereskedők és iparosok, hanem a fogyasztók köreiből is nagy visszatetszést szült s egyik küldöttség a másik után járult a miniszterhez a rendelet módosítása végett. A pékek, a hentesek, a vásáresarnoki elárúsítók s a detailkereskedés minden szakmája állást foglalt a rendelet ellen, amelynek határozmányai a hazai viszonyokkal, népünk szokásaival és életmódjával nem számolnak. Különösen nagy volt azon vidéki kereskedők elkeseredése, akiknek üzleteit a környékbeli községekben és a tanyákon lakó fogyasztók, kivált nyáron, csak vasárnap délelőtt kereshetik fel, de visszatetszést szült a rendelet a gyári munkások köreiből is, akik szombaton este kapják ki fizetésüket, de vasárnap zárt boltajtókra találnak.

A különböző küldöttségek azonban ha ztalan ostromolták a minisztert kéréseikkel, az némi lényegtelen módosítástól eltekintve, hajthatatlan maradt, sőt kijelentette, hogy a vasárnapi munkaszünetet tárgyazo rendelkezéseit kibővíteni igen, de szűkíteni egyáltalán nem hajlandó. Iparosok és kereskedők, valamint az érdekeikben sértett fogyasztók kénytelenek voltak tehát a rendeletben egyelőre megnyugodni, amelyvel egyébként az alkalmazottak sinésenek teljesen megelégedve, mert az az álta-

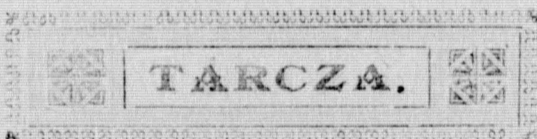
lános vasárnapi munkaszünetet egész teljességében még sem valósítja meg.

Most azonban, amidőn a kereskedelmi tárcza gazdát cserélt, a csak elodázott, de el nem aludt mozgalom újból felélénkült. A kereskedők és iparosok hiszik, hogy *Hieronym* Károly, az új kereskedelmi miniszter belátja, miszerint a tulnyomóan mezőgazdaságból élő magyar nép szokásait nem lehet egy csapással, szociálpolitikai eszmények kedvéért megváltoztatni, minélfogva reméli, hogy az új miniszter el fogja törölni a rendelet azon intézkedéseit, melyek a gyakorlati életnek meg nem felelnek. Viszont a kereskedelmi alkalmazottak azt remélik, hogy kivívhatják a teljes vasárnapi munkaszünetet s e célból újabb mozgalomra készülnek.

Megindul tehát a harc a rendelet ellen az egész vonalon. A kereskedelmi körök *országos értekezletre készülnek*.

Il etékes helyről pedig arról értesülünk, hogy a kereskedelmi miniszter az iparosok és kereskedők képviselőiből álló ankét elé viszi az ügyet, hogy az a kérdést minden oldalról megvitassa.

Mindenesetre nagyon kívánatos volna, hogy a vasárnapi munkaszünet ügye, amely több mint két év óta állandó vita tárgya, végre az érdekeltek általános megelégedésére megoldassék.

Egy csecsemő keservei.

Nagyon sokat szenvedek. Kimondhatatlanul vagyodom ama boldog óra után, amelyben végre kiszabadulhatok a pólyából. De bizony még nagyon sok időnek kell addig elmulni, míg oly nagy leszek, mint azok, akik most engem kínoznak.

A felnőttek ostobasága miatt szenvedek, s még e ak meg se mondhatom nekik, hogy mily kevéssé értenek engem. Már azt sem tudom, hogy mit csinálnak; mindig terhemre vannak, s folyton csak keserűséget okoznak nekem, mert akármit teszek is: mindig félreértnek.

Például nyugodtan fekszem a bölesőmben, s örülök, hogy végre egy kis ideig egyedül lehetek. Tehát a szoba mennyezetét nézegetem, s mivel jó kedvem van, dudolgotok egy kicsit. De erre már azonnal berohan valaki, aki rángatja a bölesőt. Az ágyam ringatózni kezd, ami igazán borzasztó. Próbálja csak meg akármeddig felüött ember: ringattassa magát csak egy félóráig. Természetesen azt kívánom, hogy a ringatást hagyják abba s kiáltozom. De erre kezdődik még csak igazán a ringatás, úgy, hogy az egész szoba forog velem s elsötétednek a szemeim. Erre feldühösödöm, és most már ordítok. De ez még nem elég; kivesznek az ágyamból s oly magasra emelnek, hogy azt hiszem, a szoba mennyezetébe akarják vágni a fejemet; de nemesak hintáznak le és föl, miközben hiába sirok és ordítok. De minél jobban ordítok, annál jobban hintáznak. És ez így tart mindig, amíg csak a nagy dühtől és remegéstől annyira ki nem merülök, hogy elakad a lélegzetem.

Nem jobb lett volna, ha békén hagytak volna s a bölesőben tovább dudolgattam volna?

S még hozzá úgy tesznek, mintha mindez csak az én kedvemért történt volna.

Máskor meg ismét jól érzem magam s nagyon esőndesen fekszem a pólyában annak a karján, aki éppen a karján tart. De mivel nagyon esőndes vagyok, megrémülnek s néha semmi rosszra sem gondolok, azonnal az asztalra tesznek s gondosan megnézegetnek — de mindig csak akkor, amikor nem kellene. Mikor erre igazán szükségem volna, akkor senkinek se jutna eszébe, hogy az állapotom iránt érdeklődjék.

Borzasztó, hogy milyen ostobák ezek az emberek.

Máskor meg fáj a fejem. Rendesen akkor, ha nagyon sokáig ringattak vagy hintáztak. Tehát sóhajtok egyet-egyét. Ezzel azonban elég bajt szerzek magamnak. Azonnal az ablakhoz visznek, s a tiszteletemre annyit dobolnak az ablakon, hogy a fülem zug bele s egyre rosszabbul leszek.

Kellemesek azok az emberek is, akik megismerkednek velem. Mindegyiknek az a szokása, hogy az ujját vagy a szájamba, vagy az állam alá dugja. Ezt utálatos dolognak tartom. Rendesen az ujjukra köpök, s nevetek, ha ez sikerül. De sajnos, ennek a nevetésnek is megadom az árát, mert most már mindenki a szájamba akarja dugni az ujját.

Azok a különös eszközök meg, amelyekkel folyton az orrom előtt hadonásznak, valóságos kétségbeejtések. Ilyen például egy fanyélna erősített érez-karika, melyen az isten tudja hány kis esengő van. Ezek a esengők türhettelen zajt okoznak. Ha utána nyulok, hogy eldobjam: nem adják a kezembe, hanem még örültebben rázzák. Igazán azt hiszem, hogy engem az emberek

meg akarnak örjíteni. Aztán egy borzasztó fakereplővel is kínoznak. — Akárhová visznek, ezt a fakereplőt is mindig magukkal hozzák. Például a kertbe megyünk. Nagyon éhes vagyok, vagy inni szeretnék. Tehát lármázok egy kissé. Azonnal kereplenek az orrom előtt, de a kereplő oly közel jár hozzám, hogy mindig attól félek, hogy leütik az orromat. Természetesen nem merek tovább is zugolódni: meg se mocezanok, s néma megadással türom az éhséget vagy a szomjúságot.

De egyéb félreértések miatt is keli szenvednem. Például visznek valahova s én érzem, hogy nyomja a pólyának a kötése a hasamat. Tehát megfelelő kiáltozással jelzem, hogy nem jól érzem magam. De ez nem használ semmit. Ahelyett, hogy megszabadítanának a kellemetlen kötelektől, egy kutyára mutatnak: „Nézd csak, milyen szép kutyuska! Kutyus! Kedves kutyus!” Egyáltalán nem tudom fölfogni, hogy a kutya mit segíthetne rajtam, vagy hogy mi köze lehet az én pólyámhoz vagy az összeszorított hasamhoz. És aztán akármi bajom van, lovat, macskát, házat vagy fát mutatnak s az örültek azt hiszik, hogy ezzel segíthetnek rajtam!

Természetesen vannak olyan pillanatok is, amelyekben bosszút állhatok rajtuk. Például ha valakinek az orrát vagy a bajuszát megfoghatom: egyhamar nem ereszttem el. Ilyenkor elégtételt szerzek a szenvedéseimért. De azonnal rosszra fordul a sorsom, ha örömben elnevetem magam. Mert velem együtt ők is örülnek s újra kezdik a ringatást, a hintálást, a kereplést és ablakdobolást.

Nincs tehát semmi, ami segíthetne rajtam, amíg ily szomorú állapotban vagyok. De később, ha majd kiszabadulok a pólyából...

H I R E K.

— **A községi választások:** határideje rohamos léptekkel közeledik. Az *ujpesti független választó polgárok* f. hó 4-én *Mády Lajos* elnöke alatt tartott végrehajtó bizottsági ülésükön véglegesen megállapodtak mind a négy kerületbeli képviselőjelöltekre nézve. E megállapodás szerint a *független választó polgárok* jelöltjei a következők: Az I-ső kerületben: *Illek Vince, Wolfner Tivadar, Friedmann Armin* rendes. — *Hlavács István, Németh István* póttag. A II-ik kerületben: *Dr. Kovács Nagy Lajos, Ladányi Zsigmond, Dr. Lichtmann Henrik* rendes. — *dr. Fagyas Gyula és Zettel János* póttag. — a III-ik kerületben: *Dr. Hélervári Ernő, Brankovics György* rendes. — *Himmer Ferencz, Lenkey Márton* póttag, a IV-ik kerületben: *Körösi Lajos, Pótz Mihály* rendes. — *Bajusz Bálint Bulicsék Ferencz* póttag. A *községi ellenzéki párt* még nem állapodott meg jelöltségeire nézve, e czélból egy huszas bizottságot küldött ki, amely ma esütörtökön tartja jelölő gyűlését. A községi birói állásra a jelöltek száma ismét megsaporodott egyel, *Lindt János, s Dr. Ugró Gyula* mellett, aki f. hó 8-án tartotta meg program beszédjét, *Spányi Lajos* volt gyógyszerész neve is birójelöltként szerepel néhány nap óta.

— **A Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegyei Tűzoltó-szövetség,** mely a belügyminiszternek 94004 1903. sz. a. kelt rendelete értelmében alakult meg, f. é. november hó 29-én tartotta meg Budapesten a vármegyei ház termében rendes évi közgyűlését, amelyen a szövetség elnökévé *Beniczky Lajos* alispán, ügyvezető alelnökké *Fazekas Agoston* főjegyző, kerületi alelnökké *dr. Dabasi Odón* (monori), *Simig Rezső* (kalocsai), *Köhler István* (monori) parancsnok, titkárrá *Juricska Károly* újpesti szakaszparancsnok, számvizsgálóvá *Schöber Károly* újpesti, *Nasinszky Odón* soroksári és *Witwendits Gyula* erzsébetfalvi parancsnok választott meg. A kerületi tűzrendészeti felügyelőket az alispán fogja kinevezni.

— **A sorozás elhalasztása** *Nyiri Sándor* honvédelmi miniszter az 1903. évi fősorozást újból elhalasztotta s a következőképen rendelkezett: „Hogy arra az esetre, ha az 1903. évre kiállítandó újonczok megajánlásáról szóló törvényjavaslat az országgyűlés által megszavaztatnák és törvényerőre emeltetnék az újonczozás azonnal foganatosítható legyen, az ez évi november 5-ről 46.000 sz. alatt kiadott körrendeletem kapcsán föl hívom a törvényhatóságot, hogy az illetékes császári és királyi kiegészítő parancsnokságokkal egyetértőleg két utazási és működési tervet, és pedig akként állapítson meg, hogy az 1903. évi fősorozás az egyik terv szerint ez évi december 28-tól jövő 1904. évi január 30-áig, a másik terv szerint a jövő 1904. január 4-étől február 6-áig terjedő idő alatt legyen foganatosítható, illetve végrehajtható.

— **A póttartalékosok behívása.** Ha a fősorozás január 4-től február 6-ig terjedő időben sem volna megtartható, akkor a hadügyi kormány kénytelen lesz a három utolsó sorozási évfolyambeli póttartalék legénységét az 1888. évi XVIII. törvényezik alapján behívni, illetőleg a lovasságnál és a lovasüzerségnél a legutolsó évfolyambeli legénységet visszatartani. Miután ez az ország biztossága és a kiképző szolgálat által okvetlenül megkövetelt intézkedés sok ezer családot sújtana, ezt a rendszabályt csak az elkerülhetetlen szükség mértéke szerint (egyelőre 25.000) fogják foganatosítani.

— **Választás.** Az újpesti ipartestület kebelében működő békéltető bizottságnak tagjai az 1904-ik évre f. hó 6-án választották meg. A választásra s megválaszthatásra 2375 segéd volt jogosult. Ezek közül szavazati jogával élt 231. Megválasztott az *asztalosok* részéről: *Horváth Ferencz, Szabó Ferencz, Bauer Gyula, Kan L., Bontó Nándor, Partler Ferencz* rendes. — *Sztoppa József, Esztergályos Pál, Habakuk József* póttag. az *ácsok* részéről: *Majeresik János, Manga János* rendes és *Tóth András* póttag. az *borbélyok* részéről: *Mayer Ferencz* rendes. — *Beyer András* póttag. az *borfésztők* részéről: *Kulhanek Károly* rendes tag. az *csipészek* részéről: *Schneider István, Iván János, Hoffmann Agoston* rendes. — *Hendl Gyula Váci Mihály* póttag. — az *esztergályosok* részéről: *Szabó Ferencz* rendes tag. — a

kalaposok részéről *Baktay György* r. tag. *kovácsok* részéről: *Farkas Károly* r. tag. — a *kömüvesek* részéről: *Lukács Mihály, Rufán János* rendes és *Balog Ferencz* póttag. az *lakatosok* részéről: *Schön József* r. tag. az *mészárosok* részéről: *Biró János* r. tag. az *mázolók* részéről: *Sisa Ferencz* r. tag. az *sütők* részéről: *Fitterer J., Sándor Mihály* r. tag. az *szabók* részéről: *Rosenberg Fülöp, Jungheim Ádám* r. tag. és ifj. *Csapó József* póttag. az *szíjgyártók* részéről: *Ócsai Pál* r. tag. az *szítások* részéről: *Kalina Rezső* r. tag. az *timárok* részéről: *Jóna József* r. tag. Nem választottak: a *hentesek, czukrászok, kárpitósok, órácsok, rézöntők, szűcsök, bádigosok, szobafestők.* Választaniok kell még a lakatosoknak és a sütőknek is 1—1 póttagot. Ezek számára a *folytatolajos választás* határidejét *Brankovics György* iparhatósági biztos f. é. december hó 11-dikének esti 7 óráját tűzte ki. — Ugyan csak f. é. december hó 6-án választották meg az ipartestületi betegsegélyző pénztárnak 1904. évi *közgyűlési kiküldöttjeit*, számra nézve 98-an. A szavazás a legnagyobb rendben folyt le s az eredmény este egynegyed hét órakor hirdettetett ki.

— **A Kohn és Fried-féle kenőcsgyár** szomszédei *dr. Mihálovics Béla* fővárosi ügyvéd s újpesti háztulajdonos utján panaszt emeltek a vácz járási főszolgabirónál, hogy a gyártelep egyrészt engedély nélkül megnagyobbított, másrészt pedig az egész környék egészségét veszélyezteti, amennyiben az összegyűlemelt trágyát az udvaron tartja. A főszolgabirói hivatal mind a két panaszt alaposnak találván, a czégtulajdonos *Kollár Miklós* 400 kor. pénzbüntetés s 180 kor. eljárás költség megfizetésére s a telepnek zárós határidő alatt olyan átalakításra kötelezte, hogy az, az egészségügyi, tűzbiztonsági stb. követelményeknek megfelelően.

— **A „Nemzeti Könyv” németül.** *Veőrös Jenő* győri ügyvéd egy „Nemzeti Könyv”-et adott ki a múlt nyáron, melyben a nemzeti igények jogosultságát történelmi alapon bizonyítja és 1514-től fogva időrendben kivonatossan, de szövegszerű idézett törvényekkel és rendeletekkel támogatja. A nagy gondtal és alapos készütséggel írott „Nemzeti Könyv” most német nyelven is megjelent s 4 koronáért a „Pannónia” könyvkiadó-vállalatnál Győrött megrendelhető. A német kiadás olyan jegyzetekkel bőven el van látva, amelyek Magyarország kapcsolatos történelmi és politikai viszonyait is megmagyarázzák. A „Nemzeti Könyv” német kiadását: „Nationalbuch über die Berechtigung und Ausdehnung der Ungarischen Nationalansprüche” ajánljuk német polgártársaink figyelmébe.

— **Kérelem a jótékony egyletekhez s a jósziú emberekhez.** *Oszoly Pál* timárnok, 3 kiskoru (8, 9 és 11 éves) gyermeknek az atyja már egy év óta súlyos beteg fekszik *Oszoly utca 9. sz. a.* lakásán. A szerencsétlen ember felesége, miután férjét *gyógyíthatatlan* betegségénél fogva a kórházak nem vették fel, semmiféle munkát sem vállaltatott s így nemesak gyermekeit ruházni, iskolába küldeni, kenyérral ellátni képtelen, hanem saját ereje is a kimerüléshez közeledik. Az egész család a legnagyobb nyomorúságban él. A jótékony egyletek s jósziú emberek figyelmét ezennel felhívjuk a szerencsétlen családra, kérjük őket, győződjenek meg az előadottak valódiságáról s ne engedjék elpusztulni az anyát s a gyermekeket.

— **Sztrájk.** Ezen czím alatt az „Ujpesti Közlöny” 49. száma egy hirt közöl, a melyben olvasóit arról értesíti, hogy a múlt héten szerdán az újpesti nyomdákban általános sztrájk ütött ki, mivel a főnökök nem voltak hajlandók a segédek részéről kért 9 órai munkaidőt és bérfelemelést megadni. A sztrájk azonban, — jegyzi meg a szerkesztőség — esütörtökön már véget ért, amennyiben a főnökök kénytelenek voltak a segédek követeléseit teljesíteni. Az igazság kedvéért ki kell jelentenünk, hogy az „Ujpesti Közlöny”-nek ezen hirt nem felel meg a való tényállásnak, amennyiben lapunk kiadótulajdonosa és annak ezégtársa *Fuchs Antal* és *József* könyvnyomdájában sztrájk nem volt, mivel ez a cég a segédek részéről kért 9 órai munkaidőt és bérfelemelést, — mint méltányos és jogos követelést,

— *azonnal* megadta, daczára annak, hogy az 30% bérfelemelést tesz ki, egyben pedig aláírták az új árszabályt is. Figyelmeztetjük lapitársunkat, hogy a jövőben hitelesebb forrásból merítse hirt és ne tegye ki magát annak, hogy azok megezáftassanak.

— **Illek Vince** apátplébános egészségi állapota, amint örömmel értesülünk, orvosainak gondos kezelése folytán annyira javult, hogy minden veszélyen túl van s több mint valószínű, hogy a karácsonyi szent misét már ő fogja az Urnak bemutatni.

— **Bál.** A Jutegári tűzoltók és munkások 1904. évi január hó 23-án, az újpesti „Közművelődési Kör”-ben *Götzelmann Tivadarné* urnő védnöksége alatt tartják meg báljukat. A zenét a cs. és kir. 44. sz. gyalogezred zenekara szolgáltatja. Belépti-díj: Előre váltott jegyek: Személyjegy 1 kor. 60 fillér, családijegy 3 korona. A pénztárnál személyjegy 2 kor., családijegy 4 korona. Belépti-díj tűzoltók számára egyenruhában 1 korona. A tiszta jövedelem jótékony célra fordítatik. — Felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Jegyek előre válthatók: a jutegárban külső váci-ut 189. szám.

— **Az Ujpesti Zeneművelő Egyesület** (Conservatorium) folyó hó 6-ára tűzte ki közgyűlését, miután azonban az nem lévén határozatképes, újabb közgyűlés folyó hó 20-án délután 3 órára a Conservatorium helyiségében (István-utca 7. sz. a.) azzal tűzött újból ki, miszerint az, tekintettel a megjelenők számára az alapszabály 17. § a értelmében határozatképes lesz.

— **Sylvester-estély.** Az Ujpesti Munkásképző Egylet f. évi december hó 31-én a „Colosseum” összes termeiben dal-, világpósta, tánczezel és műkedvelői színelőadással egybekötött Sylvester-estélyt rendez. Belépti-díj: Személyjegy 1 korona. Családijegy 2 korona. Kezdeté este pont fél 8 órakor. A tiszta jövedelem 10 százaléka a munkás-otthon javára fordítatik. Ez alkalommal színterül: az „Éjjeli menedékhely” *Maxim Gorkij*től. Rendezi: *Stieber Gyula.* Közreműködnek: *Sárosi Etel, Balázs Klára, Ecker Karolin, Pasztosits Mária, Berta Hermína, Streittmann György, Barazsi Gyula, Winter Vilmos, Takács András, Zsugovszky Ferencz, Biesik Ede, Novák Pál, Schmied Károly, Schmied Antal, Makray Bertalan, Nemetz István,* stb.

— **Az újpesti Magyar műkedvelők körének** f. hó 12-ki tánczezelje s műkedvelői előadása érdekében a rendezők és műkedvelők oly rendkívüli buzgalmat fejtenek ki, hogy nemesak erkölcsi, hanem anyagi sikerrel is méltán kecsgetethetik magukat. Még *Balogh Jóska* zenekara is új esárdásokra készül; az a dísztagy pedig, amelyet a legtöbb levelező-lapot eladó és kapó hölgy fog emlékül kapni; remek karácsonyi ajándék. Kívánsiák? Szeretnék megtudni, hogy mi legyen az a dísztagy? Tessék kérem elmentni a tánczezelőmre s nemesak megfogják tudni, hanem el is nyerhetik. Higgyék el, a szerenese az osztálysorsjáték bankárjainak nem kizárólagos tulajdona; 12-én okvetlenül ott lesz a Magyar műkedvelők estélyén, a Colosseumban!

— **A második thea-estély,** melyet a *Szent-Erzsébet* jótékonyági nőegyesület f. hó 5-én rendezett, méltó utódja volt az előjének. A Katholikus kör helyiségeit előkelő és nagyszámu közönség töltötte meg. A változatos műsor közreműködői teljesen megelégtettek ama jó hírek, amely őket megelőzte. Legnagyobb tetszést s így legviharosabb, szűnni nem akaró tapsokat azonban *Roemer Karola* operaénekesnő aratott, aki a „Villars dragonyosai” czímű dalművek a legszebb áriját igazán művészi tökélyvel énekelte el, s zengzetes hangjával mindenkit elragadt. Hangverseny után a szép társaság a legvidámabb hangulatban éjféltálig szórólgette az illatos theát s fogyasztotta az édes süteményeket, s hogy hiányt senki se szenvedjen: arról nagy szeretetreméltósággal gondoskodott *Wüstner Henrikné,* a thea-estélyek vendégszerető háziasszonya. A hangverseny rendezése s műsorának összeállítására *Rejtő Sándorné* alelnök nő műzslését s ügybuzgalmát dícséri.

— **Tüntető felvonulás és népszavazás.** Az újpesti szociáldemokrata párt közgyűlési választások alkalmából a közgyűlés és az általános titkos választói jog érvényesítésén,

f. hó 13-án, vasárnap népgyűlést tartanak és tüntető felvonulást rendeznek. Gyülekezés a Széna-téren d. u. 2 órakor.

— **Halálozás.** *Királfy Spányi Antal* hites ügyvéd, Szent-Tamás bevételénél súlyosan sérült 1848/49. honvédfőhadnagy, a kor. aranyéremkereszt tulajdonosa, folyó évi december hó 9-én délelőtt 11 órakor, életének 84-ik évében, jobb létre szenderült. Hült teteme folyó évi december hó 11-én délután 4 órakor fog beszenteltetni és az újpesti temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az elhunytban Spányi Lajos gyógyszerész az édesatyját gyászolja.

— **Az újpesti izr. hitközségnél 1903. évi december hó 6-án megejtett választásnál 3 évi időtartamra megválasztottak hitközségi elnökei:** dr. Lichtmann H.; képviselőtestületi tagok: dr. Führer Simon, Leiner Fülöp, Weisz Mór, Náthán József, Fornyheim Zsigmond, Schönhauser Sámuel, Gutmann Lipót, Nasser Samu, Fuchs Henrik, Klein Armin, Ehrenwald Simon, Klein József, dr. Steiner Henrik, Schön Bernát, Grünbaum Lajos, Klein Ignác, Wagner Samu, dr. Wolfner Jakab, Csey Gusztáv, Ladányi Zsigmond, Erben Samu, Radies Dávid, Winkler Armin, Sonnenfeld Samu, Balog Armin, Guth Pál, Winternitz Gyula, Lichtenstein Mór, dr. Kont Izidor, Barta Mór, Singer Lipót, Arányi Adolf, Fuchs Sámuel, Gergely Antal és Szemere Ernő; Adófelszámolási bizottsági tagoknak Ehrenwald László, Weisz Adolf, Eichl Jakab, Hadl Mór, Lichtenstein Ignác és dr. Altver József.

Példálódzások.

— Kézirat —

A természet rendje az, hogy minden változik. Változnak az idők, változnak az emberek. Korszakok tűnnek el, korszakok keletkeznek.

Ugy mondják, hogy községünk életében is új korszak hajnala dereng, egy gazdaságosabb, békésebb korszak hajnala.

Vannak, kik tulesigazott fanatismustól elragadtatva, már a jövő idők hű képét látják, s nagyot rugnak a letűntnek képzelt idők emberein.

Sajnálatos, hogy ily megrugdosás éppen dr. Ugró Gyula bírójelölt programbeszéde alkalmából tartott értekezleten történt, mely méltó felháborodást keltett minden jó érzésű emberben.

Az elnöklő dr. Fehér Mór ugyan a következő példálódzást hozta fel:

„A régi spártaiak azzal szoktatták le iszákosaikat a szesz italok élvezetéről, hogy egy teljesen berugott pasast állítottak ki az utcára, mely a közgúnynak és megvetésnek felkeltésével alkalmas volt arra, hogy az iszákosoknak elretentő példálódzást szolgáljon.”

E mesét azután nyomban Lindt János, Újpest község ezidőszerinti bírájára vonatkoztatta.

Dr. Fehér Mór ezen szavait a közmorál nevében visszautasítjuk. Visszautasítjuk pedig azért, mert községünk ezidőszerinti fejét a közmegegyezésnek kitenni senkinek jogában nem áll.

Visszautasítjuk azért, mert egy közbeesülésben megőszült, békés polgártársat neveltség és gúny tárgyává tenni nem szabad.

Visszautasítjuk azért, mert az értekezlet méltóságán óriási esorbát ütött a személy elleni ezen csufos támadás, melynek helye nemcsak küzdőben egyáltalán soha sem lehet s melylyel magát azonosítani azon pártnak sem szabad, amelynek dr. Fehér Mór az elnöke.

Egyébiránt mi is tudnánk példálódzni „a haldokló oroszlánról...”

— th.

A Magyar Védő Egyesület Szózata a Nemzethez!

Olvassuk, kövessük, terjesszük!

A magyar szent korona ezredéves dicsősége és fénye nem türi, hazafiúi mély aggodalmunk pedig tovább egykedvűen nem nézheti a magyar ősi birodalom népeinek évtizedek óta tartó anyagi sorvadását, míg a velünk állami szövetségben és közösségben élő nemzetek, különösen Ausztria népei, jóléte és gazdagodása ugyanazon idők óta szembetűnően emelkedik; más nemzetek pedig az ipar és kereskedelem fejlesztése s nemzeti termelvényeik védelme révén

olyan hatalomra és gazdaságra tesznek szert, melylyel a világalomban számottevő tényezők.

Balsors szülte fatalizmusunk, keleti egykedvűségünk, az anyagi helyzet rosszabbodásával nézte a nemzeti tradíció és önrendelkezésében rejlő erejének folytonos gyengülését. A társadalom álmokörbe esett. *Ébresszük föl: Széchenyi szellemét, Kossuth lelkesedését!*

Szeretünk Angliára hivatkozni az alkotmányosságban, de a némes lordoknak vagy a nometeknek nemzeti irányu, érdekkapcsolaton nyugvó közgazdasági és üzleti tevékenységének rendszerét követni és meghonosítani társadalmunk gyenge volt. Ennek az a visszás következménye, hogy míg a Budapest székhelyvel bíró iparvállalatokba mintegy 347,4 millió K van elhelyezve, — s a bankok és takarékpénztárak részvényitőkéje mintegy 250 millió K, vagyis ezek együtt 607,4 millió koronát tesznek — melyből az iparvállalatok háromnegyedrész: külföldi tőke, ugyanakkor, mintegy 707,3 millió koronára rug a bankok és tptárak betéti tőkeösszege; ott hever minden jobb gyümölcsötést mellőzve; vagyis így tűnik ki, hogy Magyarország intézményeiben, a nemzet anyagi megerősítésére vezető ezéltudatos: közgazdasági tevékenységnek idáig minden sürgetések dacára: alárendelt szerep jutott.

Hamis jelszavakat és félrendsabályokat követtünk; azért lett ur az idegen fölöttünk; azért pang egész közgazdaságunk, a miért a nemzet vagyonossága, vele ellentállási képessége kétségbeejtően annyira meggyengült, hogy az ingatlanokból egy évben 20.000 birtokost — közel 1/10-edét — lielizálnak ki; és a munkásnép mégsem juthat olesó földhöz; a birtokátruházás pedig 1900-ban 750 millió K-ra rugott: máris sok került idegen kezébe. Így siklik ki a föld lábunk alól napról-napra.

Iparunk pedig, mert elnyomva nem fejlődhetett, a nemzet munkatermelésének csupán 1/3-ét képezvén, tehetetlenül sinlődik, nemhogy nagyarányu nyeresztermelésünket földolgozni bírná; a miért nemzeti termelésünk nagy részét az ország határain kívül vagyunk kényszerítve — minden helyes közgazdasági elv ellenére — jól-rosszul értékesíteni. — Így vagyunk a jobb erők minden fáradozása ellenére, az idegenek önkényének és zetszésük szerinti ármegszabásának kiszolgáltatva.

Nagy bankjaink, ama milliókra menő magyar betétekkel a hazai viszonyok pangása miatt, Németországban és Bécsben keresnek elhelyezést, oly általános az üzletlenség, hogy a bizalmatlanság miatt a hitel a legvégsőig van leszorítva; ezzel ámbár értékpapirjaink biztonsága emelkedett, de aránytalanul benuit a vállalkozási kedv. A városokban a munkátlanság, a keresetnélküliség és a vele járó nyomor, korrupció és elégedetlenség növeli a szocializmust; a fosztogatás ijesztő és veszélyezteteti a vagyont és személybiztonságát. A nagy tőke összehalmozódásával új kereseti forrásokat nyújtó vállalkozások nem keletkeznek: áldás nem fakad belőle. — Törekedjünk a munka megosztásával a polgári jólétre!

A kivándorlásban a magyarság virágát, legjobb munkarejét veszteti, százezreket meghaladó honvédő kart; a miért a mezőgazdaság és ipar sok helyütt munkásnehézséggel is küzd.

Hogy legyen így nagy, erős és ellentállóképés a magyar, mely pedig a haza határain belül több nemzetiséget vezetni, védeni és jólétének emelésével magához esatolni hivatott.

Közgazdaságunk ezen súlyos helyzete kell, hogy a nemzetet erélyes és ezéltudatos munkásságra, gondolkozásra és az újradrebrésre serkentse.

Tesvérek! Honpolgárok! Ezen sorvasztó bajokból a kivezető utat megjelölni közgazdasági tényezőink lelkes csoportja, biztatva minden oldalról, a Magyar Védő Egyesület megalakítani szükségesnek, sőt elodázhatatlannak tartotta.

Az idők jelét megértettük! Előle többé ki nem térhetünk!

A magyarságnak legfényesebb nevei, méltóságai, iránytadó testületeink vezérei és munkáselemei szegődtek már idáig is kibontott zászlónk alá.

Erő, akarat és egyetértéssel rázhatjuk

le ama bilincseket, melyek alatt az ernyedés, eme példátlan pusztulás, főleg a nemzet gerincében, a magyarságban lábrakapott.

Leghatásosabb fegyverünk ellene: az önvédelem.

Ezt kövesse tántoríthatatlanul táborunkba állva, minden magyar honpolgár, honleány, pártállás, vallás- és rangkülömbőség nélkül. Erre a nemzetnek elodázhatatlanul reá kell lépnie, ha még — élni akar!

A világ eseményei mindenütt: a nemzeti élet fejlesztésére s termelésének védelmére irányuló intézkedéseket állítják az előtérbe.

Amerika, Angolország, Németország, sőt Japán is ezen az uton haladnak. Magyarország 20 milliónyi népességének, eme aránylag kis, magában álló elszigetelt törzsünknek kétszeresen kell fejlődését, előrehaladását, megerősödését, a faji fönntartás törvénye szerint magyar jellegének és nemzeti termelésének fejlesztésével megvédeni, mert a közös vámterület alapján ma nem csupán a csehek, hanem a németek, tiroliak, dalmátok, a horvátok, morvák, olaszok is mind ellenünk és a magyar termékek és szállításuk ellen törnek, holott ezek nélkül iparuk és munkásaik munkaképtelenek lennének, sőt kellően élelmezni sem tudnák magukat. Ha azonban ezen fékevesztett izgatás a magyar termékek ellen állandó és sikeres lesz, akkor ugy sem lehet eredményes kivitelünk Ausztriába, vagyis hiába való a közös vámterület nekünk. Ekkor nyeresztermékeinket, főleg lisztünket, ugyis itthon kell értékesíteni, vagy új piacokra kivinni, míg az élőhus kivitel a német piacokra — minden eddigi nehézség dacára — biztosítottnak tekinthető, ahová eddig is a közös vámterület összkivitelének 95%-a ment ki. A kibontakozás tehát csak ugy érhető el, ha a magyar mezőgazdasági és ipari termelést és nemzeti munkánkat a legerélyesebben védelmünkbe, oltalmunkba vesszük; vagyis fejlesszük ezéltudatosan országszerte a földmívelés, ipar és kereskedelem együttes érdekében gyári és kéziiparunkat, mert csak ez vezethet ki a mai pusztító pangásból és a közgazdasági megrendítő válságból; ekkor nyersanyagaink itthon fognak földolgoztatni s a közfogyasztás emelkedésével párhuzamban nyerhetnek kitünő és ügyes munkásaik ezrei itthon állandó munkát és keresetet s nem leszünk kénytelenek túrni, hogy az idegen tőkével létesített gyárak és munkavezetők magyar földön, külföldi munkásoknak és külföldi árúknak — mint pld. a kopló, vas stb. — adjanak tért és elsőséget, kiszorítva mindent ami magyar. Mindezekkel is igazoljuk, hogy nagy ezéljaikban nem a hangzatos jelszavak vezetnek bennünket! Nem! hanem a helyzet kényszerűsége; a mai állapotok tarthatatlansága, jövőnk fölötti mély aggodalmunk!

Meg kell menteni a nemzet javára, a külföldi és Ausztria ipar behozatalával az évi 890 millió koronát meghaladó az országból idegenbe kiszivárgott rettenetes nagy összeget. Ezen összeggel szükségtelesen adózunk a külföldnek! Hiszen ez egy évi állami költségvetésünkkel egyenlő! Ha csupán 1/10- vagy 1/20-ad részét fordítanánk évente hazai iparunk fejlesztésére, mihamar a mai válságos helyzetünk önmagában megelégedésre és nemzeti jólétre vezetne. De mert az ipari termelésnél 50 és 70%-ig zalék a munkabérekre esik: ezért évente 22-től 66 millió korona azon összeg, miből a hazai ipart, hovatovább mindig nagyobb összeggel lehetne az eddigi 10 évi átlagos ötszáz ezer korona támogatással szemben — bárha az utolsó évben e célra egy millió 250 ezer korona állott is rendelkezésre — több millióra menő koronával lamorosan lábraállítani, ahelyett, hogy ezen milliókkal Ausztria és a külföld iparosait és munkásait hazánk érdekei ellen támogatjuk. Ezt a magyar iparnak, a magyar munkások e reinek e helyes irányu iparfejlesztési politikával megnevetni, állami nagy hibának tekintve ugyanezen óriási összegekkel a mezőgazdasági termelésünk itthoni fejlesztésére nagyobb; vagyis meg kellene az ország kivitel szükségére. Ezeket társadalmunk minden rétege és az ország érdeke kívánja, de hatalmas szavát-érvényesíteni hiányzott: szervezete. A Magyar Védő Egyesület központja ezen nemzeti törekvéseknek.

Az ország és az ipar válsága szoros kapcsolatban állanak egymással. A megoldás

azonban egyedül a külföldi behozatal eső-
kentésével és saját ipari termelésünk eme-
lésével érhető el. Ezért van ma hazai ipar-
pártolásra a legnagyobb szükség. Ezt egy-
szerre belátjuk, ha figyelmünkre méltatjuk,
hogy gyümölcsből 3,4 millió korona a beho-
zatal s a gyümölcs és főzelékkonzervnek
93,5%-a Ausztriából jön be; míg hántoló
malmaink borsószegeknek 98,6%-át
és kölesnek 83,1%-át szintén a külföldről
voltak kénytelenek beszerezni; borból 15
millió, szénből 15 millió métermázsa, miből
Ausztria 9 milliót hoz be. Vasárúkból 48,
millió korona, gépekben 41, mill. K, miből
Ausztria 33,4 m. koronát hoz be. Hangsze-
rekben a behozatal 4, m. K; porzellá-
díszárúkból 6,2 m. K, holott itt van Pécs,
Herend stb., üvegárúkból 8, m. K. Fejlett
butoriparunk van és mégis 9, m. korona a
behozatal, míg bőrpari cikkekben 60, m.
K; ebből Ausztria 55, m. K-val partecipál;
pamutból 187,4 m. K, ezért nem fejlődhet
kender és lentermelésünk, holott egész fel-
vidékünk a fonó-, szövő- és háziipar-cik-
kekkel foglalkozik, miből élénk kivitelre
is jutna; míg alföldünkön a Tisza meden-
ezéje első sorban a kender és lentermelés
utján téríthető meg a szabályozásra fordí-
tott milliókat, mit legjobban úgy ítélhetünk
meg, ha azt figyelembe vesszük, hogy a
fonó- és szövő-ipari 3668 millió korona szük-
ségletéből Magyarország erre hivatott ter-
melése dacára: esupán 32,2 millió koronára
valót voltunk képesek termelni; és miért?
Mert ezzel komolyan nem foglalkoztunk.
Férfiruhát behoznak 17,4 milliót, miből
Ausztria 17,2 milliót hoz be, midőn 171.309
panaszos szabóiparosunk van, míg nőru-
hákból 15 milliót és fehérneműekből 13, m.
korona értékűt. Nyakkendő 3 m. K, kalapok
7, m. K, szalmakalapok 4,2 m. K, míg pa-
piranyagot 20 m. K, miből ismét Ausztria
18, m. K, szőlőt hoz be, Sört 3, m. K, petróleumot 5,
gyertya és szappant 7, m. K, festéket
4, m. K értékűt hoznak be. De mit
szóljunk ahhoz, hogy a míg mi látjuk el a
külföldet sertésáruval, addig 2, m. K koronára
rüg behozatalunk sonka és egyéb hus-
neműekben. Tehát esupán ezen főzettek-
ben mintegy 550 millió koronára rüg az évi
behozatal, míg a többi ipar-cikkekre jut a
többi 340 millió korona. Elég reámutatni a
vasipar, a cukoripar, a sör- s szesz-, a bőr-

üveg-, butor- és szabóipar válságára s arra,
hogy nem egy ezek közül kényszerítve volt
és van az osztrák verseny ellen, azokkal
kartellbe állani csak azért, mert a magyar
árúkra a megrendelést nem tudták a hazai
gyártmányoknak biztosítani. Eredményt
azonban nem értek el, mert a kartell da-
czára is hazai gyárosainkat furfangosan ki-
jártották.

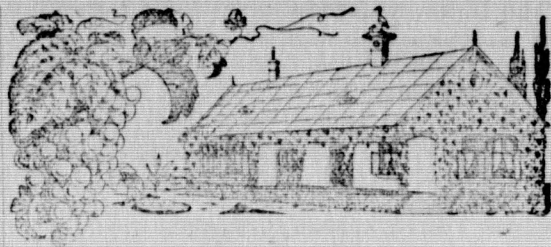
Ezt csak a magyar társadalom fölbuzdu-
lása és ellentállása orvosolhatja, midőn
együttal garanzékiakat állítunk fel a magyar
gyártmány jósa és eredetére nézve. Ha
ezt elértük, az önálló vámterület kérdése is
meg van oldva, mely gazdasági önállósá-
gunkon alapszik.

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

*Rendkívüli Könyvárleszállítás a bolti
árak felére és harmadára. A *Franklin-Tár-
sulat* ez idén ismét szétküldte időleges könyv-
árleszállításának jegyzékét. A rendkívül
gazdag árjegyzékben igen nagy azoknak a
műveknek a száma, a melyeknek nagy az
irodalmi becsé. Könyvtárak megalapításá-
hoz, vagy ilyenek kiegészítéséhez ez az ár-
leszállítás kedvező alkalmat nyújt. A jegy-
zékét a Franklin-Társulat Budapsten, ki-
vántára bárkinek megküldi.

*Révai Kalendárium 1904. Az évről-évre
megjelenő naptárak nagy tömegéből ez a
kívül-belül magyar szellemű, színes köntösű,
eleven kalendárium válik ki leginkább. Mint
naptár teljesíti ugyan azt a hivatását, hogy
az idők mulandóságát jelzi, de egyúttal adja
azt, a miből minden örökkévalóság forrása
fakad, a nemzet szellemi kincsének a leltá-
rát. Ilyképen jelentős szerepe van a *Révai
Kalendáriumnak* széles ez országban: viszi,
terjeszti, propagálja és mindenkinek hozzá-
férhetővé teszi azokat a kincseket, melyek-
kel a nemzet génusza áldotta meg amagart.
A jelentős irodalmi alkotások tüzetes os-
mertetése, *Ignotus, Marczali Henrik, dr. Voi-
novich Géza, Salgó Ernő, Czákó Elemér mag-
vas cikkei, Ambrus Zoltán, Eötvös Károly,
Rákosi Viktor* elbeszélései és *Heltai Jenő* len-
dületes verse, ez képezi e naptári részben to-
lul tartalmát a Révai kalendáriumnak, melyet
bárkinek ingyen küld meg a kiadóhivatal:
Budapest, VIII., Üllői-ut 18.

Szőlőlugast

ültessünk minden ház mellé és kert-
jeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj al-
kalmasság, (bár mind kuszó természetű) mert
nagyobbrésze ha megnő is, termést nem
hoz, ezért sokan nem érték el eredményt
eddig. Hol lugasnak alkalmas fajokat ültet-
tek, azok bőven ellátják házukat az egész
szőlőérés idején a legkitünőbb muskatály és
más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem-
s nincsen oly ház, melynek fala mellett a
legesekélyebb gondozással felnevelhető nem
volna, ezenkívül más épületeknek, kertek-
nek, kerítéseknek stb. a legremekebb díszé,
anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfog-
lalna az egyébre használható rézekből. Ez
a leghaladatosabb gyümölcs, mert minden
évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes
fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és
bérmentve küldetik meg, aki címét egy
levelező-lapon tudatja.

Czím: 4.

Érmelléki első szőlőültetvénytelep
Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Arpád-ut 4. sz. házban
üzlethelyiségek lakással s
még kisebb-nagyobb laká-
sok azonnal is kiadók.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utoza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó
munkák szabatos, gyors és pontos elkészí-
tésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalnak hirdapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyűlési és egyéb
meghívók, gyászjelentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyetbeli
nyomatványok, szállítólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsé-
keltebb árakon való elkészítését.